

Stockholm
2015-10-28

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Inspel från Ifous inför forskningspropositionen 2016

Regeringen kommer under hösten 2016 att förelägga riksdagen en proposition om den forskningspolitiska färdriktningen framöver. Det är sagt att propositionen ska omfatta forskning, viss högre utbildning och forskningsrelaterad innovation.

Ifous, Innovation Forskning och Utveckling i Skola och förskola, tackar för möjligheten att få lämna inspel. Våra förslag begränsar sig till det område vi verkar inom, det vill säga att nyttiggöra forskningsresultat i svensk skolsektor samt utveckla kunskap inom lärande, undervisning och utbildning.

Bakgrund

Skollagen slår fast att utbildningen ska bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Att forskningen inom skolans område behöver stärkas är ett faktum som påtalas av många, men det räcker inte att satsa på själva forskningsinsatserna. För att åstadkomma en utbildning på vetenskaplig grund krävs också att den forskningsbaserade kunskapen når ut, tas om hand och bearbetas av lärare och ledare i skolorna.

Ifous har i dag över 150 skolhuvudmän som medlemmar. De får regelbundna utskick av aktuell forskning (se även bilaga), men för att åstadkomma förändring och utveckling räcker inte det. Därför är ett 50-tal av huvudmännen involverade i så kallade forsknings- och utvecklingsprogram, där vi i samverkan med forskare från olika lärosäten stödjer utvecklingsprocesser i skolor och kommuner. De första FoU-programmen har pågått sedan 2012, och en av de viktigaste erfarenheterna är att samverkan och skolutveckling tar tid. För att åstadkomma förändring måste huvudmännen avsätta resurser och ha tålamod. Det är också viktigt att hela organisationen engageras – från huvudmannanivå till lärare och övrig personal.

Det nya statliga Skolforskningsinstitutet har till uppgift att göra systematiska forskningsöversikter. Detta är en mycket välkommen satsning från regeringen. Även dessa publikationer behöver dock tas om hand och bearbetas av professionen för att göra nytta i praktiken.

Att samverkan mellan forskning och praktik, eller omgivande samhälle, är viktig är inte unikt för utbildningsområdet. Det är en strömning som pågår i alla forskningsområden. Initiativ för att inkludera olika samhällsaktörer i forskning finns runtom i världen, inte minst inom EU där angreppssättet kallas RRI – Responsible Research and Innovation. Tanken är att när olika samhällsaktörer involveras ökar möjligheten att utveckla lösningar som är användbara, hållbara och etiskt godtagbara. RRI är en horisontell dimension i EUs forskningsprogram Horisont 2020.

Inom skolområdet är samverkan och praktisknära forskning avgörande för att kunskapen ska komma till nytta för professionen – lärarna och ledarna. Samverkan och interaktion hjälper också akademien att göra forskningen mer relevant, samtidigt som lärare och skolledare kan fånga upp och ta till sig forskningen och skaffa ett mer vetenskapligt förhållningssätt. Att involvera praktiker i forskning kan ske på olika sätt, exempelvis genom aktionsforskning eller genom att lärare och rektorer själva aktivt driver eller medverkar i forskningen. Det är dock i dagsläget svårt att finna finansieringsformer för sådant gemensamt kunskapsbyggande.

Innovation är ett begrepp som sällan används inom skolans område. Innovation innebär ett nyttiggörande och omsättande av kunskap och nya idéer i exempelvis nya metoder, rutiner eller organisering som ger mervärde. Det behöver inte nödvändigtvis vara ett ekonomiskt värde, utan kan lika gärna vara socialt eller mänskligt. Innovation inom skola och utbildning bör således ha syftet att skapa värde för eleverna i form av ökat lärande och förbättrade framtidsutsikter.

Sveriges innovationsmyndighet Vinnova har de senaste åren gjort en riktad satsning på innovation i offentlig sektor. En del av denna satsning har handlat om skola och utbildning och en av effekterna är utlysningar av medel för innovation inom området digitalisering i skolan. Fokus ligger dock framför allt på tekniska lösningar och mindre på didaktik och lärares arbetssätt i klassrummet.

Ifous förslag

Forskning behöver bearbetas och diskuteras i praktiken, och relateras till de olika sammanhang lärare och elever befinner sig i. Den måste kopplas till utvecklingsinsatser i skolor och förskolor för att komma till användning i praktiken. **Ifous föreslår därför att regeringen riktar särskilt stöd till skolhuvudmännen för detta.**

Samverkan och verkligt praktisknära forskning, där lärare och skolledare själva på olika sätt tar en aktiv roll i utvecklingen av ny kunskap, är viktig såväl för den akademiska forskningen som för lärare och skolledare. För att stärka och bygga upp professionens beprövade erfarenhet är den helt nödvändig. **Ifous föreslår därför att regeringen gör en tydlig satsning på praktisknära forskning och forskning i kombination med utvecklingsinsatser i den kommande forskningspolitiska propositionen.**

För att på ett bredare sätt än i dag stimulera innovation och nyttiggörande av utbildningsvetenskaplig och pedagogisk forskning **föreslår Ifous att regeringen i kommande proposition avsätter ytterligare medel för detta och uppdrar åt exempelvis Vinnova att utforma och hantera en bredare satsning på innovation inom utbildningsområdet.**

Stockholm, den 28 oktober 2015

Lennart Jonasson
Styrelseordförande, Ifous

Karin Hermansson
FoU-ansvarig, Ifous

Bilaga: Om Ifous

Ifous, Innovation Forskning och Utveckling i Skolan, driver forsknings- och utvecklingsarbete som utgår från skolors och förskolors behov. Över 150 skolhuvudmän – kommunala och fristående – är i dag Ifous medlemmar. Tillsammans stödjer, bevakar och påverkar de svensk skolforskning. Över hälften av Sveriges alla skolelever träffar dagligen lärare och rektorer som är medlemmar i Ifous.

Ifous är ett icke vinstdrivande företag ägt av Skolporten, som ända sedan 2006 systematiskt byggt upp infrastruktur för forskningsbevakning och spridning i såväl elektroniska kanaler som i ett populärvetenskapligt magasin. Ifous medlemmar får också stöd i att dokumentera skolutveckling som bedrivs i den egna organisationen genom publicering av utvecklingsartiklar som sprids i Ifous och Skolportens kanaler. På så sätt bidrar Ifous med sina medlemmar till den beprövade erfarenheten på området.

Medlemmarna bidrar också till att öka och stärka skolans vetenskapliga grund genom att medverka i Ifous forsknings- och utvecklingsprogram. Just nu pågår fem FoU-program: Inkluderande lärmiljöer, Entreprenöriellt lärande, Små barns lärande, Digitalisering i skolan och Undervisning i förskolan. Dessutom pågår en förstudie om nyanlända elevers lärande. I alla program samverkar skolor och skolhuvudmän med universitet och högskolor.

Mer information finns på www.ifous.se